

De Nederlandse economie

Toename exportaandeel Nederland in wereldhandel

Rick de Kruijf

Mei 2018

Inhoud

- 1. Inleiding 3**

- 2. Ontwikkeling wereldhandel 4**
 - 2.1 Aandeel Europese economieën in wereldhandel daalt niet verder 5
 - 2.2 Aandeel wereldhandel grootste spelers 6
 - 2.3 Ontwikkeling aandeel in de wereldhandel boven ondergrens Europese Commissie 7

- 3. Volume- en prijs-ontwikkelingen van de Nederlandse uitvoer 8**
 - 3.1 Ontwikkeling Nederlands exportaandeel in wereldhandel 9
 - 3.2 Volume Nederlandse uitvoer sterker gestegen dan volume wereldhandel 9
 - 3.3 Prijsontwikkeling Nederlandse uitvoer positiever dan prijsontwikkeling wereldhandel 10
 - 3.4 Ruilvoetverslechtering in Nederland 11

- 4. Export van goederen en diensten 11**
 - 4.1 Uitvoer Nederlands product en wederuitvoer 12
 - 4.2 Export van diensten naar categorieën 13
 - 4.3 Exportwaarde goederen naar hoofdcategorieën 15
 - 4.4 Export van industrieproducten 16

- 5. Export naar landen en werelddelen 16**
 - 5.1 Export goederen naar werelddelen 17
 - 5.2 Export goederen naar landen 18
 - 5.3 Exportwaarde diensten naar werelddelen 18
 - 5.4 Export diensten naar landen 19

- 6. Conclusie 20**

- Literatuur 21

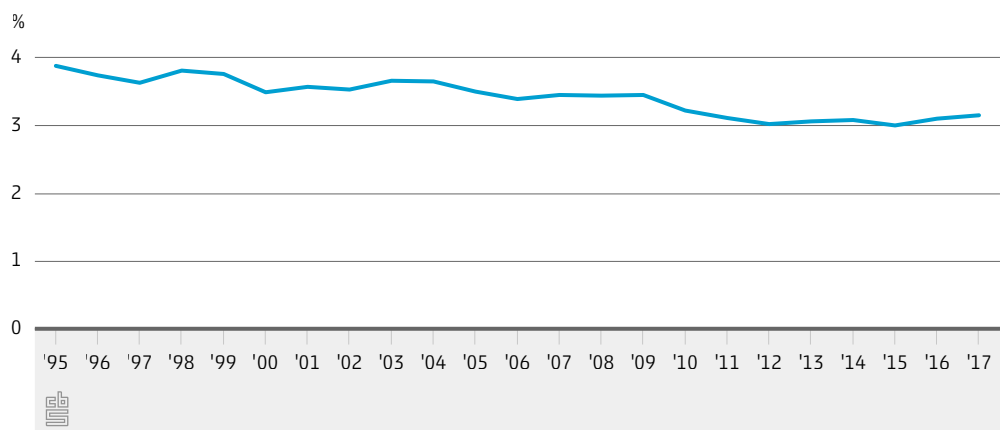
In 2016 nam het aandeel van de Nederlandse export in de totale wereldhandel het sterkst toe sinds 2004. In 2017 steeg het aandeel verder, hoewel minder sterk dan in 2016. De sterke toename van het aandeel in 2016 kwam deels door een stijging van de waarde van de Nederlandse export en deels door een daling van de waarde van de wereldhandel. Beide factoren droegen vrijwel in gelijke mate bij aan de groei van het aandeel. In 2017 nam zowel de waarde van de wereldhandel als de Nederlandse exportwaarde toe, maar steeg de Nederlandse export harder. De daling van de waarde van de wereldhandel in 2016 was voor ruim een derde het gevolg van een daling van de exportwaarde van China. De toename van het Nederlandse aandeel in de wereldhandel was in beide jaren voor ruim 60 procent het gevolg van een sterkere volumeontwikkeling van de Nederlandse export. Bijna 40 procent was een gevolg van prijsontwikkelingen.

1. Inleiding

De internationale handel in goederen en diensten draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling van de Nederlandse economie. In 2017 was het handelssaldo (het saldo van de Nederlandse export en import) verantwoordelijk voor ruim een derde van de jaar-op-jaargroei van de Nederlandse economie.

Het aandeel van de Nederlands export in de totale wereldhandel daalde geleidelijk van 3,9 procent in 1995 naar 3,0 procent in 2012. Een van de oorzaken van het geleidelijk teruglopende aandeel is de opkomst van China. De opkomst van deze handelsgigant zorgde voor een sterke stijging van de totale wereldhandel, waardoor het aandeel van Nederland geleidelijk verwaterde. Ook in omliggende Europese landen is een gestage afname van het exportaandeel te zien in deze periode. Van 2013 tot en met 2015 veranderde het Nederlandse aandeel in de wereldhandel weinig; na 2015 steeg het aandeel weer naar 3,2 procent in 2017. In dit artikel wordt de recente stijging van het exportaandeel verder onderzocht.

1.1 Exportaandeel Nederland in wereldhandel

Bron: CBS, DNB, IMF.

Het Nederlandse aandeel in de wereldhandel kan toenemen als gevolg van een toename van de waarde van de Nederlandse export en als gevolg van een daling van de waarde van de wereldhandel. In 2016 waren beide oorzaken in vrijwel gelijke mate verantwoordelijk voor de groei van het Nederlandse aandeel in de wereldhandel. In 2017 nam zowel de waarde van de wereldhandel als van de Nederlandse export toe, maar steeg de waarde van de Nederlandse export sterker. In dit artikel wordt eerst de ontwikkeling van de wereldhandel bekeken. Vervolgens wordt de toename van de waarde van de Nederlandse export geanalyseerd. Hierna wordt bekeken van welke goederen en diensten Nederland meer of minder is gaan exporteren, gevolgd door een analyse van de Nederlandse export naar verschillende landen en werelddelen. Hierdoor ontstaat een compleet beeld van de oorzaken achter de recente toename van het Nederlandse aandeel in de wereldhandel.

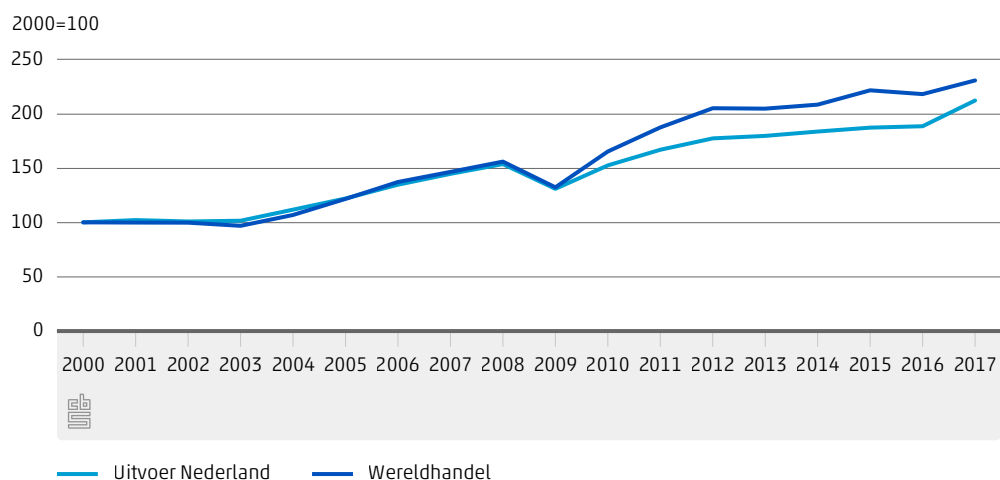
2. Ontwikkeling wereldhandel

De totale waarde van de wereldhandel is ten opzichte van het begin van de 21 eeuw meer dan verdubbeld, van 8,5 biljoen euro in 2000 naar ruim 20 biljoen euro in 2017. Vanwege de open aard van de Nederlandse economie vertoont de ontwikkeling van de uitvoer een vergelijkbaar pad als dat van de wereldhandel, hoewel de ontwikkeling van beide grootheden na 2009 verder uit elkaar is gaan lopen. Het aandeel van Nederland in de totale wereldhandel is ten opzichte van het begin van de 21 eeuw afgenomen.

Wereldhandel

De waarde van de wereldhandel, zoals behandeld in dit artikel, wordt verkregen door de totale exportwaarde van goederen en diensten van alle landen ter wereld bij elkaar op te tellen. Het aandeel van individuele landen wordt berekend door de

Waardeontwikkeling van wereldhandel en Nederlandse export

Bron: CBS, DNB, IMF.

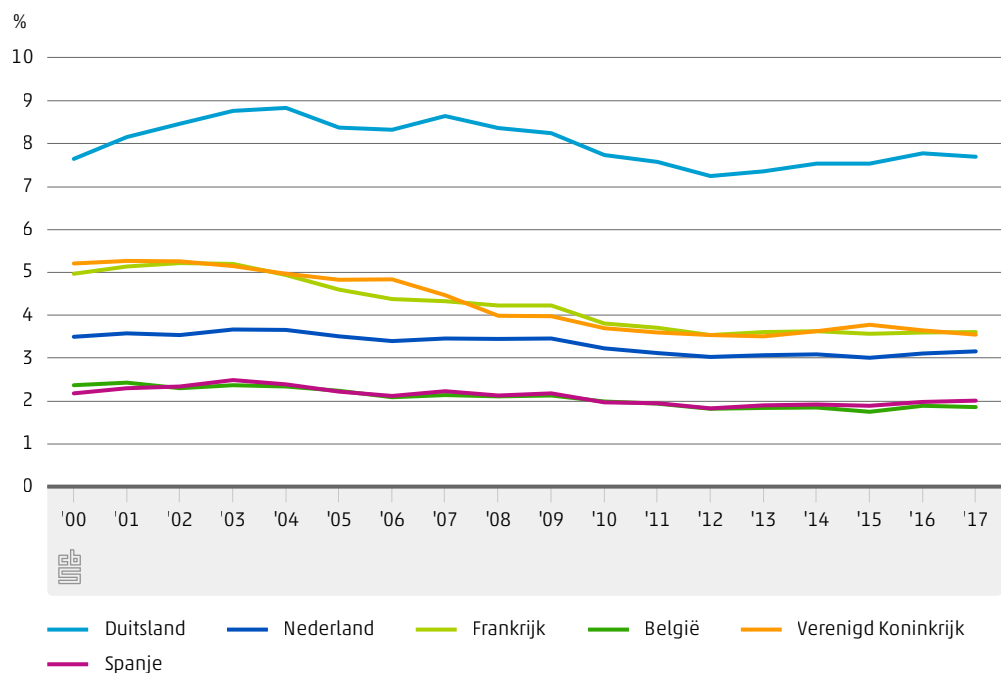
totale exportwaarde van dat land te delen door de waarde van de wereldhandel. De exportstromen in paragraaf 1 t/m 4 zijn gebaseerd op cijfers uit de nationale rekeningen en de betalingsbalansen van de individuele landen. Hierbij wordt export vastgesteld op basis van eigendomsoverdracht. De cijfers in paragraaf 5 zijn gebaseerd op cijfers vanuit de Internationale Handelsstatistiek, waarbij goederenexport wordt gemeten op basis van fysieke grensoverschrijding. Deze cijfers wijken van elkaar af vanwege deze definitieverschillen. Daarnaast worden de brongegevens van de export op basis van eigendomsoverdracht nog aangepast vanwege de integratie van de exportcijfers in het stelsel van de nationale rekeningen. Dit proces van integratie vindt niet plaats bij de cijfers uit de Internationale Handelsstatistiek.

2.1 Aandeel Europese economieën in wereldhandel daalt niet verder

Meerdere Europese economieën kampen sinds de eeuwwisseling met een dalend aandeel in de wereldhandel. In zowel Frankrijk, Nederland, België, Spanje als in het Verenigd Koninkrijk is in het eerste decennium van de 21e eeuw een geleidelijke afname van het aandeel in de totale wereldhandel te zien. Van al deze landen lag het aandeel in de wereldhandel in 2017 lager dan in 2000. Duitsland is hierop een uitzondering, daar lag in 2017 het aandeel een fractie hoger dan in 2000 en in de eerste jaren na 2000 nam het Duitse aandeel in de wereldhandel nog toe. Ook is daar na 2012 al een stijgende lijn te zien in het aandeel. Het Duitse aandeel is in 2017 echter wel iets afgenomen en het ligt nog een stuk onder het hoogtepunt van bijna 9 procent in 2004.

Verder is te zien dat in alle eerdergenoemde landen het exportaandeel in de wereldhandel in 2016 is toegenomen, met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk. De stijging van het

2.1.1 Aandeel in totale wereldhandel

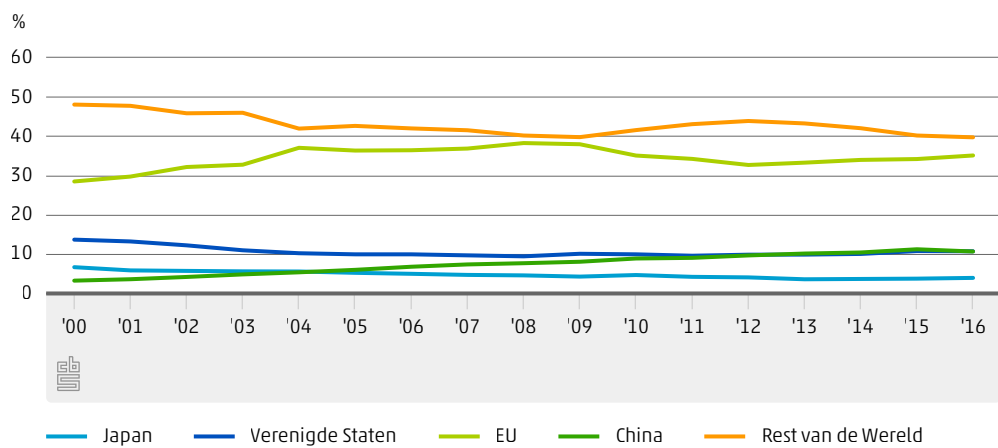
Bron: CBS, DNB, Eurostat.

Nederlandse aandeel in de wereldhandel in 2016 staat dus niet op zichzelf. In 2017 daalde het aandeel in Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk, terwijl het aandeel verder toenam in Nederland, Frankrijk en Spanje.

2.2 Aandeel wereldhandel grootste spelers

Een verklaring voor een geleidelijk afnemend aandeel in de wereldhandel in de eerdergenoemde Europese economieën is de opkomst van handelsgigant China. Dit land heeft een indrukwekkende opmars gemaakt in de internationale handel. Waar het aandeel van China in de totale wereldhandel aan het begin van de 21e eeuw 3,2 procent van de totale wereldhandel bedroeg, steeg het aandeel naar bijna 11 procent in 2017. Omdat de Chinese handel een stuk sneller groeide dan die van veel Europese economieën werd het aandeel van deze economieën in de wereldhandel steeds kleiner.

2.2.1 Aandeel in totale wereldhandel, grootste spelers¹⁾

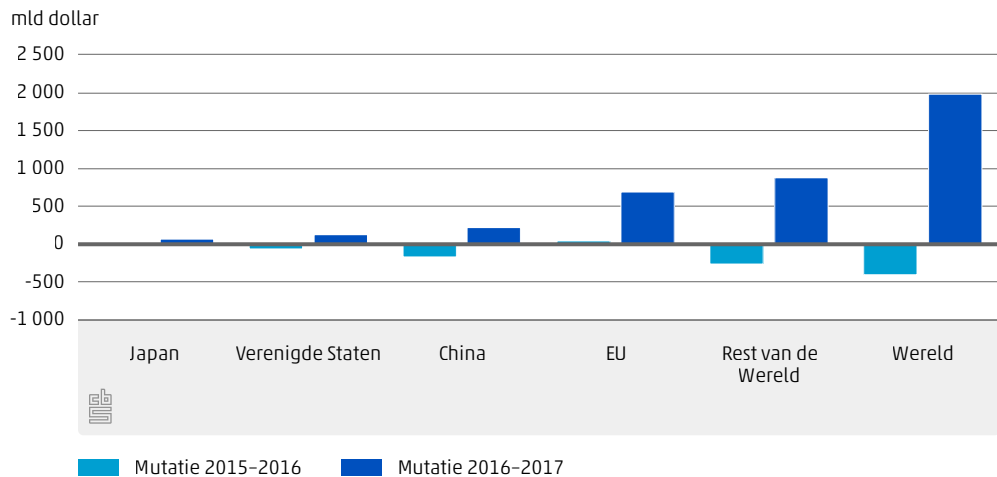

Bron: CBS, DNB, OECD.

¹⁾ Het totale exportcijfer van de Europese Unie bevat zowel intra-EU als extra-EU-uitvoer.

De stijging van het aandeel van de Europese economieën in 2016 valt samen met een fikse daling van het aandeel van China in de wereldhandel in hetzelfde jaar. De waarde van de totale wereldhandel nam in 2016 af met 401 miljard Amerikaanse dollar, de waarde van de totale export van China nam in dat jaar af met ruim 162 miljard dollar. Dat houdt in dat meer dan een derde van de daling van de totale wereldhandelswaarde een gevolg was van de daling van de waarde van de Chinese export in dat jaar. In 2017 steeg de wereldhandelswaarde met bijna 2 biljoen dollar. Een groot gedeelte van de stijging kwam op het conto van landen uit de Europese Unie, zo'n 700 miljard dollar. In tegenstelling tot 2016 steeg in 2017 ook de exportwaarde van Japan, de Verenigde Staten en China. De exportwaarde van Chinese goederen en diensten nam in 2017 toe met bijna 225 miljard dollar. Het grootste gedeelte van de stijging van de wereldhandelswaarde in 2017, zo'n 874 miljard dollar, kwam voor rekening van de rest van de wereld.

2.2.2 Mutatie exportwaarde in Amerikaanse dollars

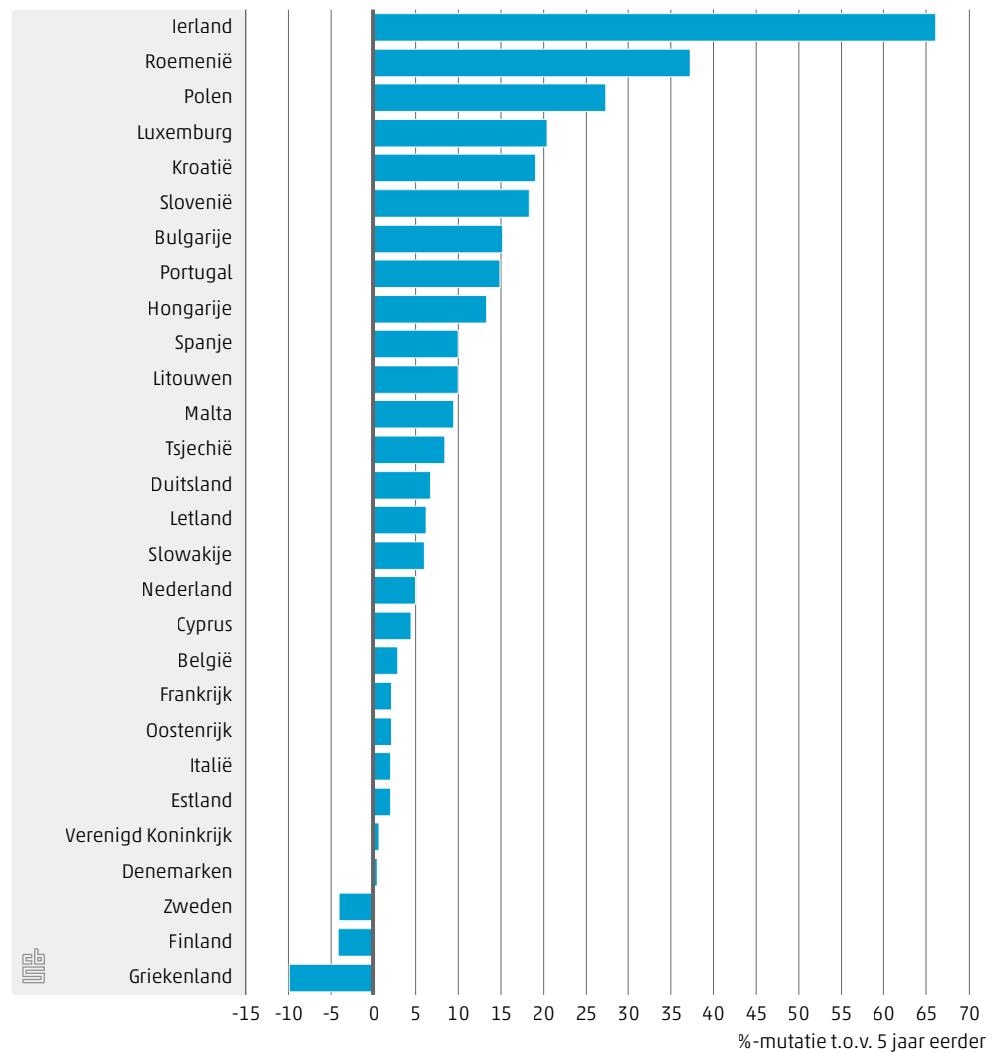
Bron: CBS, IMF, OECD.

2.3 Ontwikkeling aandeel in de wereldhandel boven ondergrens Europese Commissie

Het exportmarktaandeel in de wereldhandel is een van de veertien indicatoren in het macro-economisch scorebord. Met behulp van dit scorebord beoordeelt de Europese Commissie of er sprake is van macro-economische onevenwichtigheden in een land. Voor het aandeel in de wereldhandel geldt dat de Europese Commissie een potentiële onevenwichtigheid constateert als het aandeel met 6 procent of meer is afgenomen ten opzichte van vijf jaar eerder. In 2016 was het Nederlandse aandeel 0,1 procent groter dan vijf jaar eerder. Daarmee nam het aandeel in de wereldhandel voor het eerst na 2010 niet te snel af volgens de standaard van de Europese Commissie. In 2017 steeg het aandeel verder en was het aandeel 4,9 procent groter dan vijf jaar eerder.

Wel is de stijging lager dan in veel andere Europese landen die ten opzichte van vijf jaar eerder hun exportmarktaandeel zagen toenemen. De forse toename van het aandeel van Nederland komt voor een belangrijk deel doordat enkele grote concerns zich in 2015 in dat land vestigden, vooral om belastingtechnische redenen. Verder is te zien dat vooral Oost-Europese landen het aandeel sneller zagen toenemen.

2.3.1 Aandeel wereldhandel 2017

Bron: CBS, Eurostat.

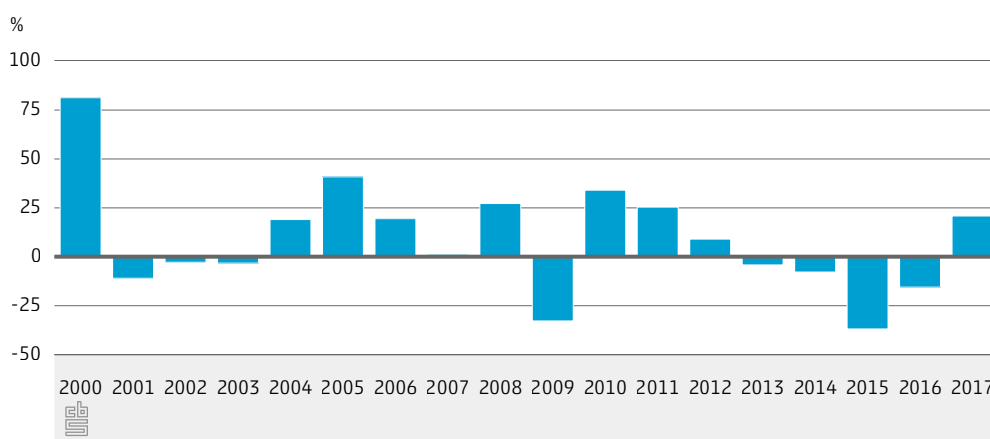
3. Volume- en prijsontwikkelingen van de Nederlandse uitvoer

Het Nederlandse exportaandeel in de totale wereldhandel kan zich ontwikkelen als gevolg van een verandering in het volume van de verhandelde diensten en goederen. Daarnaast kan een verandering in het aandeel ook een gevolg zijn van prijsontwikkelingen; in dit geval zijn de verhandelde goederen en diensten duurder of goedkoper geworden. In deze paragraaf wordt bekeken in hoeverre de toename van het exportmarktaandeel in de wereldhandel komt door prijsontwikkelingen en in hoeverre door volumeontwikkelingen.

3.1 Ontwikkeling Nederlands exportaandeel in wereldhandel

Hoewel de totale waarde van de wereldhandel in 2016 afnam, nam de waarde van de wereldhandel in diensten wel toe. De waarde van de wereldexport van goederen daalde echter harder. Dit kwam door negatieve prijsontwikkelingen; vooral de wereldhandelsprijs van olie nam sterk af na 2012. Omdat olie een belangrijke grondstof is in de productie van vele goederen had dit een negatief effect op de waarde van export daarvan. In 2017 nam de wereldhandelsprijs van olie voor het eerst in vijf jaar weer toe, wat deels de toename van de waarde van de wereldhandel in 2017 verklaart.

3.1.1 Wereldhandelsprijs vat ruwe aardolie¹⁾ in euro's

Bron: CBS, IMF.

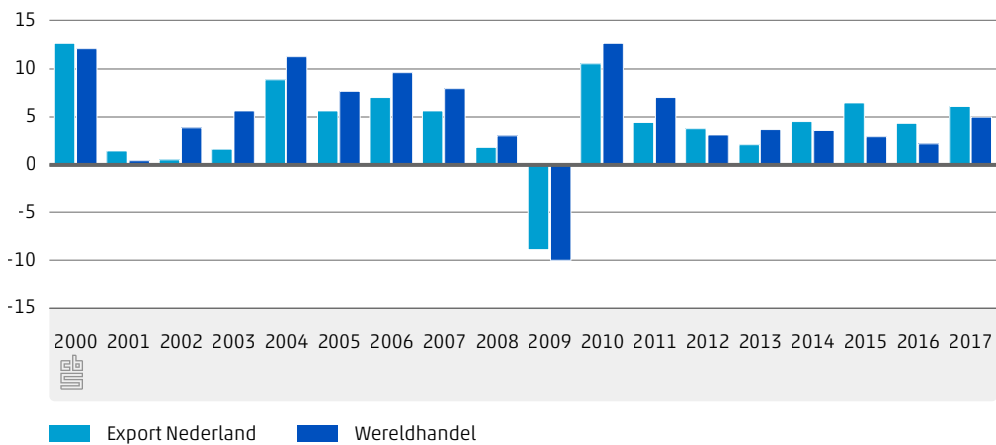
¹⁾ Een gemiddelde gewogen aardolieprijs samengesteld uit: UK Brent, Dubai Fateh en West Texas Intermediate.

3.2 Volume Nederlandse uitvoer sterker gestegen dan volume wereldhandel

Van het begin van de 21e eeuw tot en met 2013 was de volumegroei van de wereldhandel in de meeste jaren groter dan die van de Nederlandse uitvoer. In de vier jaar die hier op volgden was het omgekeerde waar. In 2015 steeg het volume van de Nederlandse handel een stuk sterker dan dat van de wereldhandel. Desondanks nam het relatieve aandeel van Nederland in de wereldhandel in dat jaar af. Zowel in 2016 als in 2017 steeg het volume van de Nederlandse export sterker dan dat van de wereldhandel. In 2017 was het verschil tussen beide grootheden in de volumemutaties echter wel kleiner dan in 2016.

3.2.1 Nederlandse export en wereldhandel

%-volumemutatie t.o.v. jaar eerder

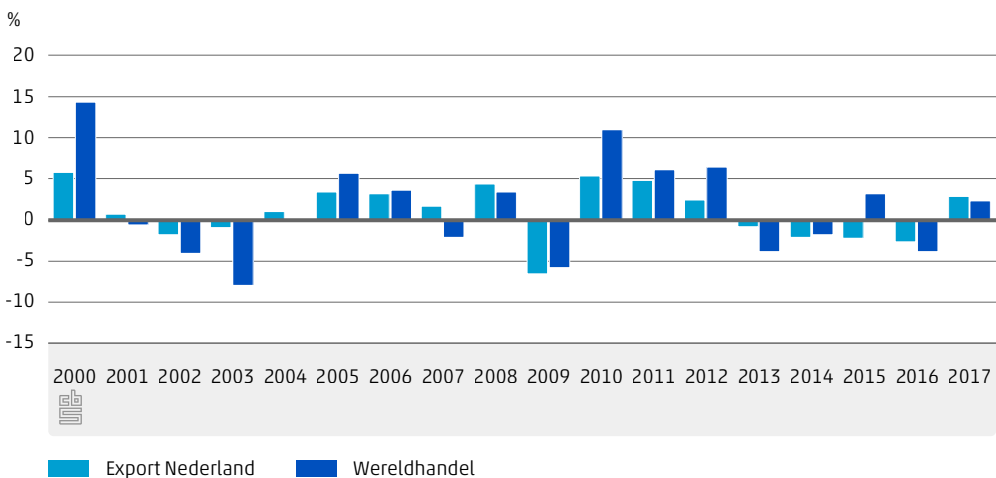

Bron: CBS, IMF.

3.3 Prijsontwikkeling Nederlandse uitvoer positiever dan prijsontwikkeling wereldhandel

In 2016 daalden zowel de prijzen van de wereldhandel als die van de Nederlandse uitvoer. De prijzen van de wereldhandel daalden echter harder. Omdat daarnaast ook het volume van de Nederlandse export in 2016 sterker toenam dan dat van de wereldhandel nam het aandeel van Nederland in de wereldhandel in dat jaar toe. De toename van het Nederlandse aandeel was voor bijna 60 procent het gevolg van een sterkere volumeontwikkeling van de Nederlandse export. De overige 40 procent was een gevolg van prijsontwikkelingen. In 2017 was de prijsontwikkeling van zowel de Nederlandse export als van de wereldhandel positief, maar stegen de prijzen van de Nederlandse export een fractie sterker. Ook in dit jaar had de volumeontwikkeling van de Nederlandse export een groter effect op de toename van het Nederlandse aandeel in de wereldhandel dan de prijsontwikkeling.

3.3.1 Prijsontwikkeling Nederlandse export en wereldhandel

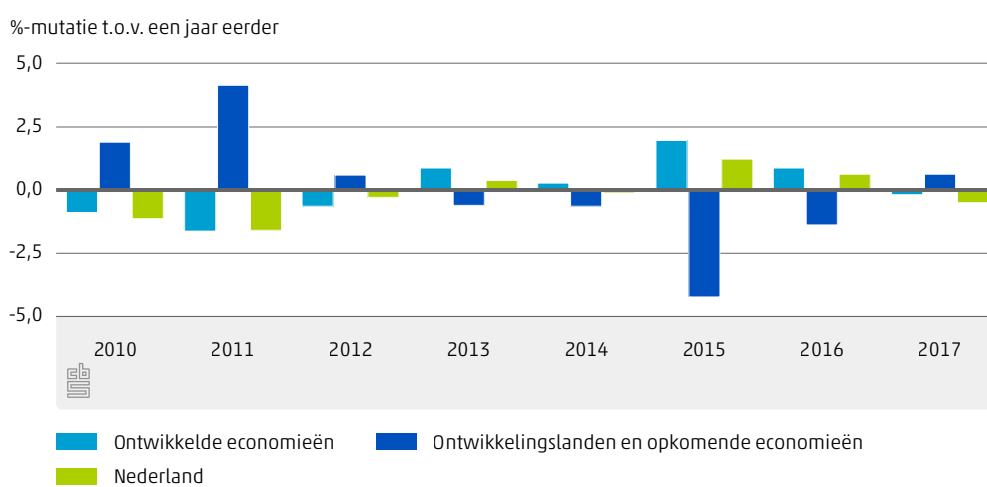

Bron: CBS, IMF.

3.4 Ruilvoetverslechtering in Nederland

Na 2012 daalden, onder invloed van de ontwikkeling van de olieprijs, de prijzen van internationaal verhandelde goederen. Het prijspeil van de uitvoer daalde in Nederland minder hard dan het prijspeil van de invoer. De Nederlandse ruilvoet ontwikkelde zich daarmee vergelijkbaar met die van andere ontwikkelde economieën.¹⁾ De ruilvoet is de verhouding tussen het prijspeil van de uitvoer en die van de invoer van goederen en diensten. De ruilvoet van opkomende economieën, die relatief veel grondstoffen exporteren, verslechterde juist. In 2017 gebeurde het tegenovergestelde: de ruilvoet van Nederland en andere ontwikkelde economieën verslechterde en die van opkomende economieën verbeterde.

3.4.1 Ruilvoetontwikkeling van buitenlandse handel

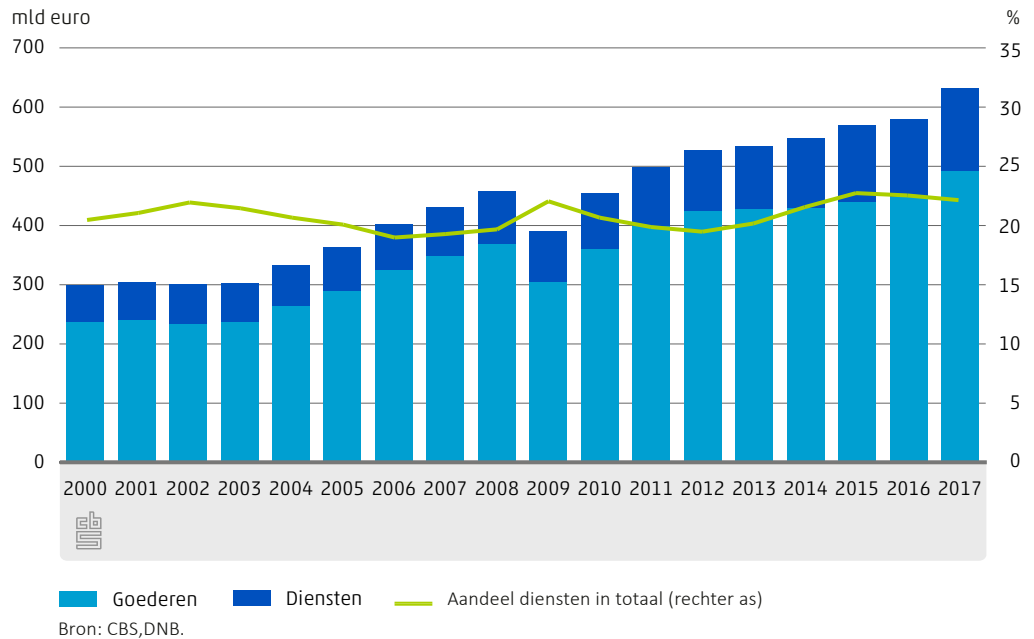

4. Export van goederen en diensten

Om verder te onderzoeken waarom het aandeel van de Nederlandse export in de wereldhandel in de laatste twee jaar toenam wordt in dit gedeelte van het artikel gekeken naar onderliggende productgroepen en dienstencategorieën. Dit om inzichtelijk te maken waarvan meer of minder is geëxporteerd.

¹⁾ Voor een volledige specificatie van de landen die vallen onder de genoemde categorieën, zie de World Economic Outlook database van het IMF van april 2018.

4.1 Waarde Nederlandse export en % aandeel diensten in totale export

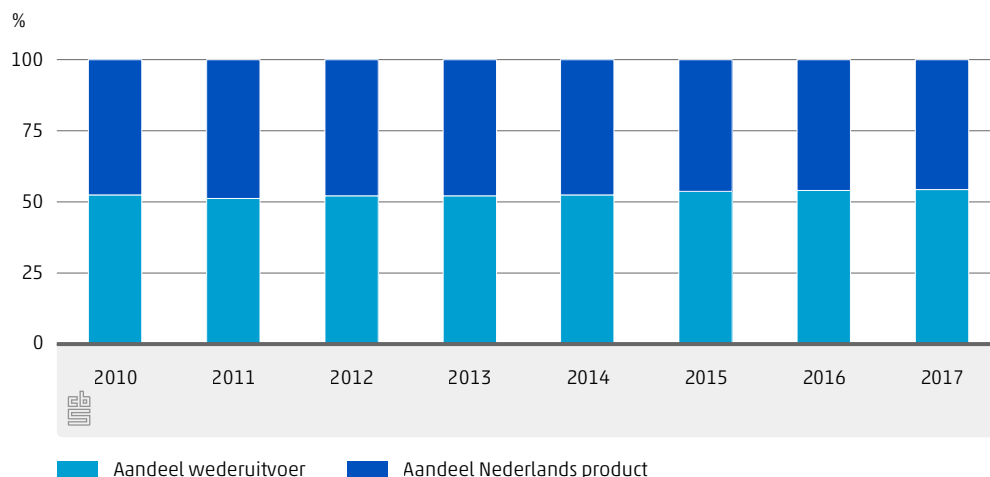

Het grootste gedeelte van de exportwaarde in Nederland wordt gecreëerd door de export van goederen. In 2017 bestond bijna 78 procent van de Nederlandse export uit goederen en ruim 22 procent uit diensten. Het aandeel van de diensten schommelt al sinds het begin van de 21e eeuw tussen de 19 en de 23 procent. Doorgaans neemt het aandeel van diensten toe in tijden van laagconjunctuur en af in tijden van hoogconjunctuur.

4.1 Uitvoer Nederlands product en wederuitvoer

De Nederlandse export heeft een relatief hoog aandeel wederuitvoer. Er wordt gesproken van wederuitvoer als goederen worden geïmporteerd, tijdelijk eigendom worden van een Nederlands ingezetene en na hoogstens een kleine bewerking te hebben ondergaan weer worden geëxporteerd. De winstmarge en de toegevoegde waarde voor de Nederlandse economie van wederuitvoer zijn een stuk lager dan voor binnenlands geproduceerde producten. Ten opzichte van 2015 is het aandeel wederuitvoer in de totale Nederlandse export licht toegenomen. Ruim 54 procent van de Nederlandse goederenexport in 2017 was wederuitvoer.

4.1.1 Aandeel in totale waarde goederenexport, naar type uitvoer

Bron: CBS.

4.2 Export van diensten naar categorieën

In de rest van deze paragraaf wordt een nadere uitsplitsing van de goederen en diensten geanalyseerd.²⁾ De exportwaarde van verhuur en overige zakelijke diensten is sinds 2008 sterk toegenomen. Tussen 2008 en 2016 nam de exportwaarde van deze dienstencategorie toe van bijna 17 miljard naar ruim 43 miljard euro. Het aandeel van deze dienstencategorie in de totale exportwaarde van diensten nam toe van bijna 21 procent naar ruim 37 procent van de totale exportwaarde in 2016.

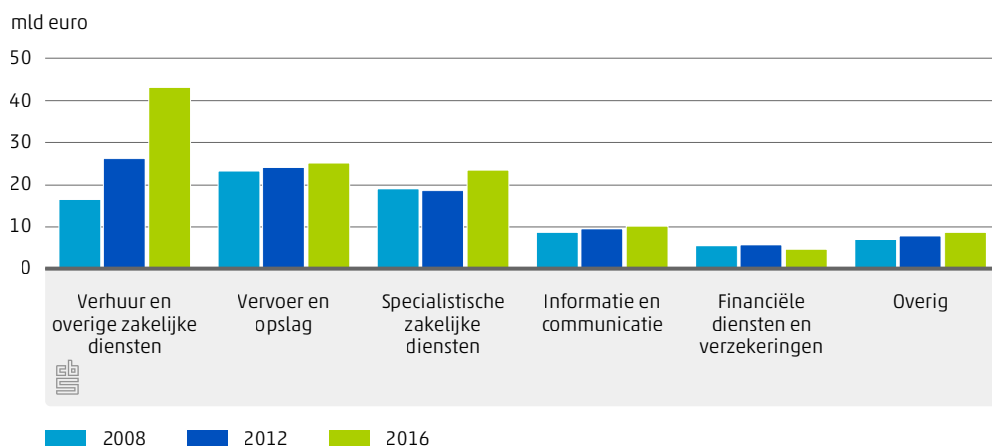
Wanneer deze dienstencategorie verder wordt verdeeld naar onderliggende categorieën, dan is te zien dat vooral de export van aan toerisme verwante diensten sterk is gegroeid in deze periode. De waarde van deze dienstencategorie lag in 2016 meer dan drie keer zo hoog als in 2012.

Ten opzichte van 2008 is de Nederlandse export van vervoer- en opslagdiensten als aandeel in de totale exportwaarde van diensten gedaald, hoewel de waarde in deze periode wel een fractie toenam. In 2008 betrof ruim 29 procent van de totale export van diensten nog vervoer- en opslagdiensten, in 2012 was dit gedaald naar 26 procent en in 2016 betrof het aandeel nog maar 22 procent.

Als naar de volumes van de verschillende exportcategorieën wordt gekeken, dan is een vergelijkbaar beeld te zien als bij de waarden.

²⁾ Omdat de cijfers op dit detailniveau voor 2017 tijdens het schrijven van het artikel nog niet beschikbaar waren, wordt hier de periode 2008-2016 geanalyseerd.

4.2.1 Exportwaarde diensten naar verschillende diensten-categorieën

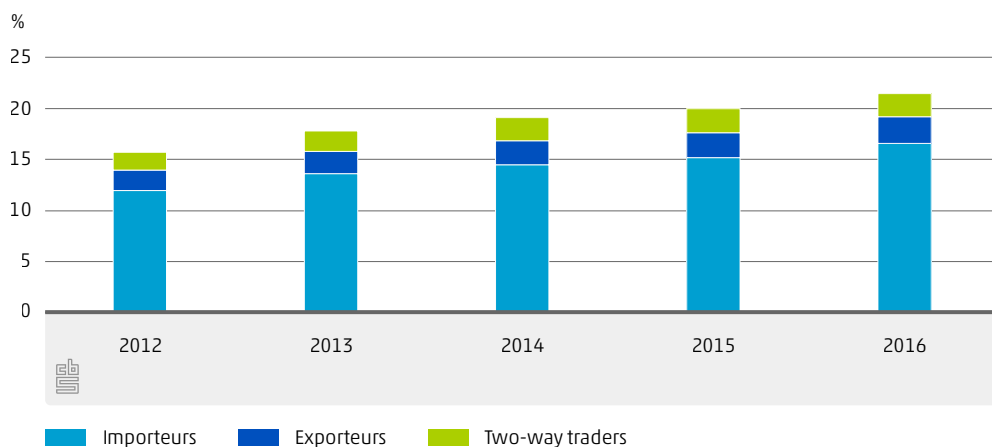

Bron: CBS.

Microdata-onderzoek naar internationale handel in diensten

Uit een eerder onderzoek van het CBS is gebleken dat het aantal handelaren in internationale diensten in Nederland van 2012 tot en met 2016 met zo'n 50 procent is toegenomen. Deze groei is een stuk groter dan de 9 procent toename in de totale bedrijfspopulatie in deze periode. In 2012 handelden 203 duizend bedrijven internationaal in diensten. Hiervan waren ruim 155 duizend een importeur, een kleine 26 duizend een exporteur en 22 duizend bedrijven importeerden en exporteerden; de zogenaamde two-way traders. In 2016 handelden 306 duizend bedrijven internationaal in diensten, daarvan waren 236 duizend importeurs, 37 duizend exporteurs en bijna 33 duizend two-way-traders. Het aantal Nederlandse exporteurs

Aandeel internationale handelaren in diensten van totaal aantal bedrijven naar type

Bron: CBS, Internationale Handelsstatistiek.

van diensten nam in 2016 t.o.v. 2012 dus met ruim 43 procent toe. Een belangrijke reden voor de toename van het aantal dienstenexporteurs is volgens de onderzoekers dat steeds meer exporterende bedrijven die vroeger enkel goederen verkochten tegenwoordig product-dienstcombinaties aanbieden (verdienstelijing). Daarbij kan gedacht worden aan de verkoop van een bepaald product en daarnaast ook het aanbieden van het onderhoud hiervan.

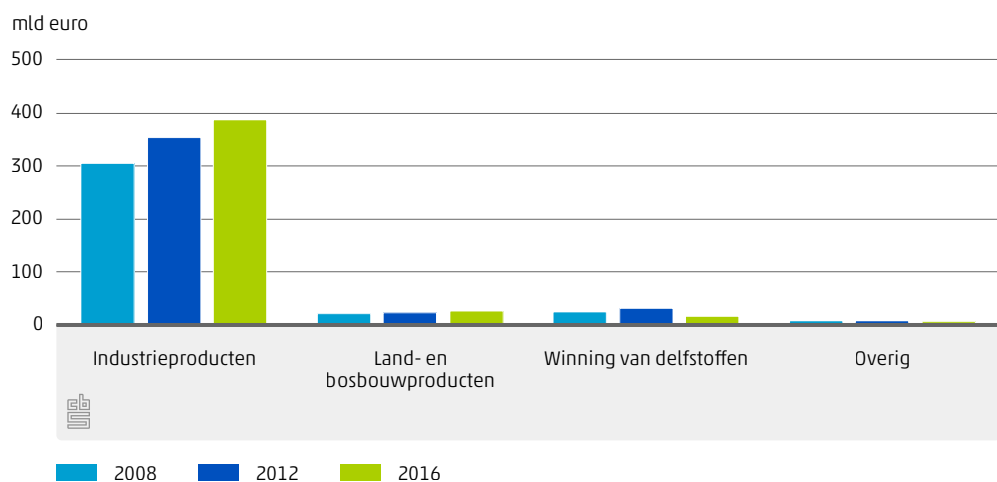
Verder bleek uit dit onderzoek dat bedrijven in buitenlands eigendom in toenemende mate belangrijk zijn voor de internationale handel in diensten. Het betreft een relatief klein aantal bedrijven, dat in 2016 goed was voor 60 procent van de Nederlandse exportwaarde van diensten.

4.3 Exportwaarde goederen naar hoofdcategorieën

De Nederlandse goederenexport is onder te verdelen in vier hoofdcategorieën, waarvan de export van industrieproducten verreweg het grootste aandeel in de totale exportwaarde betreft. De export van industrieproducten was in 2016 goed voor 387 miljard euro aan exportwaarde. Ten opzichte van 2012 nam de exportwaarde van deze categorie toe met bijna 34 miljard euro.

De winning van delfstoffen is in 2016 ten opzichte van 2012 als gevolg van het kabinetsbesluit om de gaswinning in Groningen terug te schroeven afgenomen. Dit is terug te zien in de exportcijfers: waar in 2012 nog ruim 31 miljard van de exportwaarde van goederen delfstoffen betrof, liep dit in 2016 terug naar iets meer dan 16 miljard, bijna een halvering van de exportwaarde.

4.3.1 Exportwaarde naar goederencategorieën

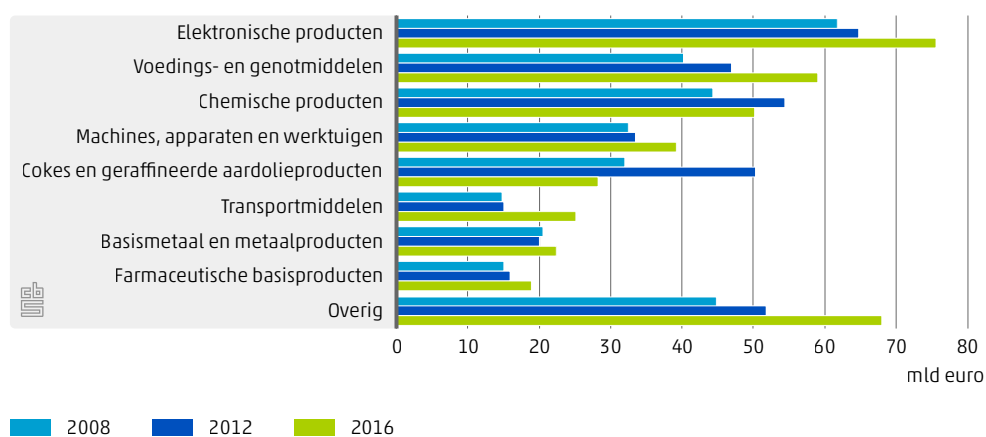
Bron: CBS.

4.4 Export van industrieproducten

De exportwaarde van industrieproducten, de grootste goederenexportcategorie, is verder onder te verdelen naar onderliggende productcategorieën. Productgroepen waarvan de exportwaarde ten opzichte van 2012 een stuk toenam zijn voedings- en genotsmiddelen, elektronische producten, transportmiddelen en machines, apparaten en werktuigen. De grootste onderliggende categorie was in 2016 elektronische producten met bijna 76 miljard euro exportwaarde.

Ten opzichte van 2012 is vooral de exportwaarde van cokes en geraffineerde aardolieproducten afgenomen. De afname van de waarde kwam geheel door prijsdalingen: het volume nam wel toe. De prijzen van deze bedrijfstak hangen sterk samen met de aardolieprijs.

4.4.1 Exportwaarde industriegoederen naar productgroepen

Bron: CBS.

5. Export naar landen en werelddelen³⁾

Om verder te onderzoeken waarom het Nederlandse aandeel in de wereldhandel in de afgelopen twee jaar is gestegen wordt in deze paragraaf gekeken naar de wereldwijde bestemmingen van de Nederlandse uitvoer. Daarbij wordt vooral gekeken naar welke bestemmingen Nederland meer of minder is gaan uitvoeren.

³⁾ In deze paragraaf worden Internationale handelscijfers (IH) gebruikt die licht kunnen afwijken van de hiervoor gebruikte nationale rekeningen (nr) cijfers vanwege definitieverschillen. Voor meer uitleg zie het kader 'Wereldhandel' in paragraaf 2.

5.1 Export goederen naar werelddelen

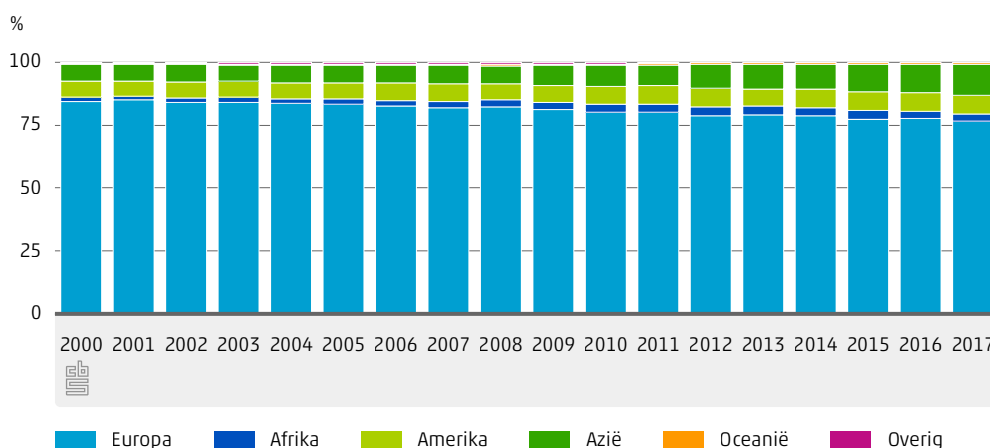
Het grootste gedeelte van de waarde van Nederlandse goederenexport gaat naar andere Europese landen. Het Europese aandeel in de totale Nederlandse exportwaarde van goederen is echter wel afgenomen. In het jaar 2000 was ruim 84 procent van de totale exportwaarde van Nederlandse goederen bestemd voor andere Europese landen. In 2017 was dat aandeel geslonken tot onder de 77 procent. De waarde van de goederenexport richting andere Europese landen nam echter wel flink toe in 2017, met ruim 29 miljard euro.

Het aandeel van de exportwaarde van goederen naar Afrika, Azië en Oceanië nam ook toe. De exportwaarde van goederen naar deze werelddelen lag in 2017 meer dan drie keer zo hoog als in het jaar 2000. Ook steeg de exportwaarde naar de landen in Noord- en Zuid-Amerika; die lag in 2017 meer dan twee keer zo hoog als in het jaar 2000.

Voorals de waarde van de goederenexport naar Azië steeg sterk tussen 2012 en 2017; deze nam met bijna 18 miljard euro toe. Een groot gedeelte van deze stijging, ruim 10 miljard euro, vond plaats in 2017. Naar Azië steeg in dit jaar vooral de exportwaarde van ruwe aardolie, aardolieproducten en machines en vervoermaterieel.

Ten opzichte van 2012 nam de waarde van de goederenexport naar Afrika af met bijna 1,7 miljard euro; vooral de exportwaarde van minerale brandstoffen naar dit continent daalde sterk. Deze daling hing samen met de dalende olieprijs. In 2017 steeg de olieprijs weer voor het eerst in vijf jaar en nam de export van minerale brandstoffen naar Afrika toe met bijna een half miljard euro.

5.1.1 Exportwaarde Nederlandse goederen naar bestemming, aandeel in totale waarde

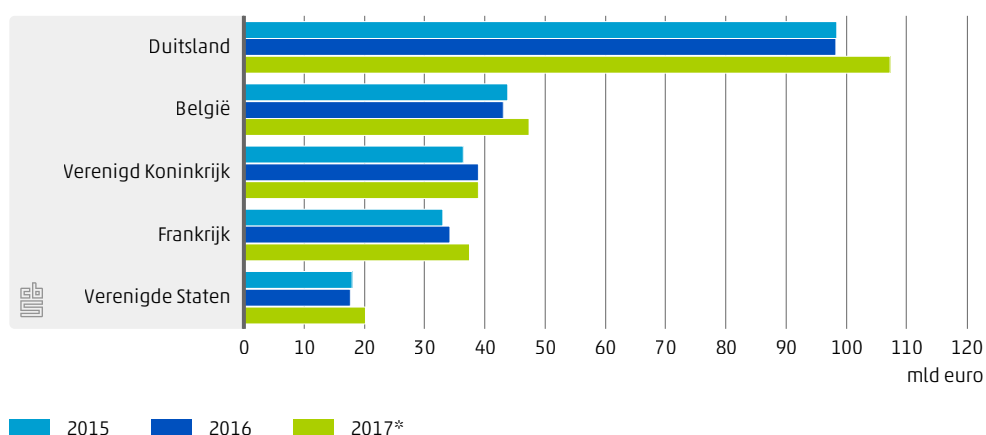
Bron: CBS, Internationale Handelsstatistiek.

5.2 Export goederen naar landen

Het grootste gedeelte van de Nederlandse goederenexport gaat naar Duitsland, België, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, waarbij Duitsland de grootste handelspartner is. Bij elkaar ging in 2017 bijna de helft (ruim 49 procent) van de totale waarde van de goederenexport naar deze vier landen, tegen bijna 54 procent in 2008.

In 2017 was de waarde van de uitvoer van goederen naar de buurlanden en Frankrijk hoger dan in 2016. Met 9 miljard euro was de toename van de export naar Duitsland het grootst.

5.2.1 Exportwaarde Nederlandse goederen naar landen

Bron: CBS, Internationale Handelstatistiek.

5.3 Exportwaarde diensten naar werelddelen

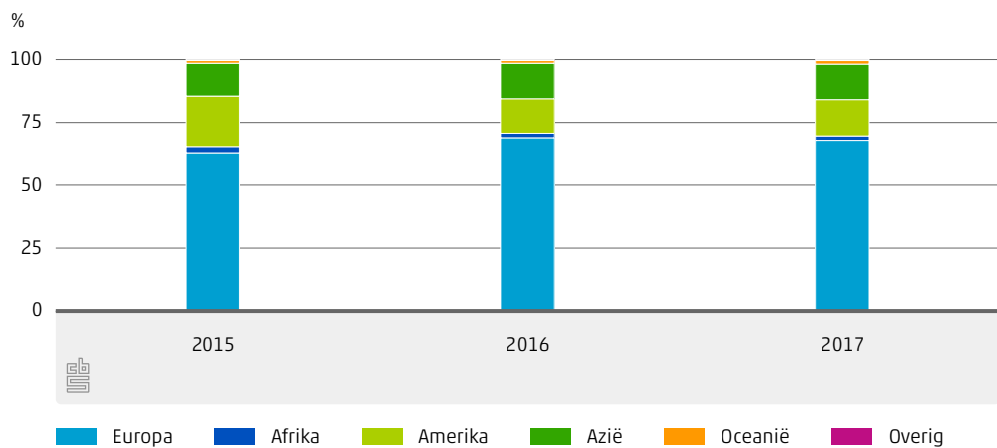
De totale exportwaarde van diensten vanuit Nederland naar de rest van de wereld nam tussen 2015 en 2017 toe met bijna twaalf miljard euro.

Voor de export van diensten geldt dat net als bij de goederen het grootste gedeelte van de exportwaarde naar andere Europese landen gaat. Ten opzichte van 2015 nam dit aandeel in 2017 een stuk toe, van 63 procent naar bijna 68 procent. In totaal steeg de exportwaarde van diensten richting andere Europese landen met ruim 16,5 miljard euro. Vooral de exportwaarde van royalty's en licenties en overige zakelijke diensten naar andere Europese landen nam toe.

De exportwaarde van diensten richting Azië nam in 2017 t.o.v. 2015 toe met iets meer dan drie miljard euro. Net als naar Europa steeg vooral de exportwaarde van royalty's en licenties en overige zakelijke diensten. Daarentegen nam de exportwaarde van vervoersdiensten en bouwdiensten in deze periode juist af.

Ook de waarde van de export van diensten naar Oceanië nam toe. De waarde van diensten die naar Afrika en Noord- en Zuid-Amerika werden geëxporteerd nam daarentegen af.

5.3.1 Exportwaarde diensten naar bestemming, aandeel in totale waarde

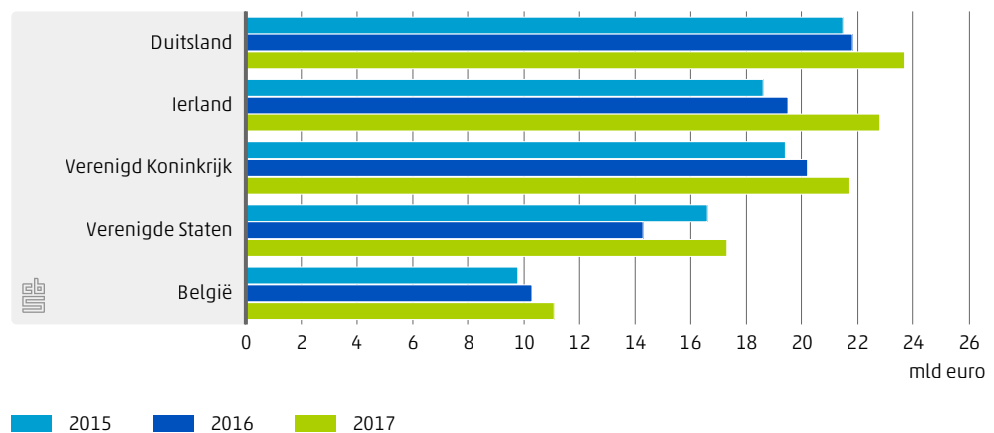

Bron: CBS, Internationale Handelsstatistiek.

5.4 Export diensten naar landen

Ook voor de dienstenexport geldt dat het grootste gedeelte van de exportwaarde naar buurland Duitsland gaat. Het aandeel van Duitsland in de totale dienstenexportwaarde van Nederland is wel kleiner dan bij de goederenexport. Ten opzichte van 2015 is vooral de exportwaarde van diensten naar Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland toegenomen.

5.4.1 Exportwaarde Nederlandse diensten naar landen

Bron: CBS, Internationale Handelsstatistiek.

6. Conclusie

De toename van het aandeel van de Nederlandse export in de totale wereldhandel in 2016 kwam deels door een stijging van de waarde van de Nederlandse export en deels door een daling van de waarde van de wereldhandel. Beide factoren droegen vrijwel in gelijke mate bij aan de toename van het aandeel. De daling van de wereldhandel hing samen met een sterk dalende olieprijs, welke invloed uitoefende op de waardeontwikkeling van de goederenexport. Meer dan een derde van de daling in de totale wereldhandelswaarde was een gevolg van de daling van de Chinese exportwaarde in 2016. In 2017 steeg zowel wereldhandelswaarde als de waarde van de Nederlandse export, maar groeide de Nederlandse exportwaarde harder. Dit kwam omdat de volumeontwikkeling groter was, en de prijzen van de Nederlandse export sterker stegen dan die van de wereldhandel. De toename van het Nederlandse aandeel in de wereldhandel was in beide jaren voor ruim 60 procent het gevolg van een sterkere volumeontwikkeling van de Nederlandse export. Bijna 40 procent was een gevolg van prijsontwikkelingen.

Ten opzichte van 2012 is in 2016 vooral het aandeel van chemische producten en geraffineerde aardolieproducten in de totale exportwaarde afgenomen. Het exportvolume van geraffineerde aardolieproducten nam daartegen juist toe. De daling van de exportwaarde van deze categorie was een effect van de sterk gedaalde olieprijs. Productgroepen waarvan de exportwaarde in 2016 ten opzichte van 2012 juist is toegenomen zijn voedings- en genotsmiddelen, elektronische producten en transportmiddelen. Dit waren ook de categorieën waarvan het exportvolume het sterkst toenam ten opzichte van 2012.

De waarde van de export van verhuur en overige zakelijke dienstverlening is ten opzichte van 2008 sterk toegenomen. Wanneer deze dienstencategorie verder wordt verdeeld naar onderliggende categorieën dan is te zien dat vooral de export van toerismediën sterk is gegroeid in deze periode. De waarde van deze dienstencategorie lag in 2016 meer dan drie keer zo hoog als in 2012.

In zowel Nederland als Frankrijk, Spanje, Duitsland en België nam het aandeel in de totale wereldhandel in 2016 toe. In 2017 daalde het aandeel in Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk, terwijl het aandeel verder toenam in Nederland, Frankrijk en Spanje.

Ten opzichte van 2012 nam de waarde van de goederenexport naar Azië toe. Een groot gedeelte van deze stijging, ruim 10 miljard euro, vond plaats in 2017. Naar Azië steeg in dit jaar vooral de exportwaarde van ruwe aardolie, aardolieproducten en machines en vervoermaterieel. Daarentegen nam de waarde van de goederenexport naar Afrika af, voornamelijk de exportwaarde van aardolieproducten naar dit continent daalde sterk.

Verder nam vooral de exportwaarde van diensten naar Europa en Azië toe, terwijl het aandeel van de totale waarde dat richting de Verenigde Staten ging juist een stuk afnam. De exportwaarde van diensten richting Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland en België nam in deze periode ook toe, waarbij de exportwaarde richting Ierland het meest toenam.

Literatuur

IMF (2018), *World Economic Outlook, October 2009–April 2018*.

Smit, R. (2017), Fung Wong, K. *Ontwikkeling microdata 2012–2016 Internationale Handel in diensten*.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2017-2018	2017 tot en met 2018
2017/2018	Het gemiddelde over de jaren 2017 tot en met 2018
2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2017 en eindigend in 2018
2015/'16-2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2015/'16 tot en met 2017/'18

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie en visualisatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2018.
Vereenvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.